

Instruktioner

Instruktioner

Tentamen utgår från kurslitteraturen och föreläsningarna.

Kom ihåg att du i dina svar ska visa hur väl du kan det som efterfrågas (och inget annat).

Definiera de begrepp som förekommer i frågan och/eller som du använder i ditt svar. Ge exempel när så efterfrågas, men observera att fler exempel än det som efterfrågas inte ger mer poäng.

Tentamen omfattar totalt 55 poäng och består av flervalsfrågor (1p/fråga) och essäfrågor (se respektive fråga för antalet poäng). Uppgiften bedöms med betygen A-F där mer än 50% av det maximala poängtalet krävs för betyget E (godkänt) eller högre. Betyget F är underkänt och innebär att omskrivning krävs.

Minsta poäng för de olika betygen är:

A	49,5
B	44
C	38,5
D	33
E	27,5
F	0

1 SES och språk

Hur hänger föräldrarnas socioekonomiska status (SES) och barns språkutveckling samman i åldern 2-6 år?

- ☐ SES hos föräldrarna är inte associerat med ordförråd, men däremot med grammatik
- ☐ Lägre SES hos föräldrarna är associerat med ett större ordförråd
- ☐ Högre SES hos föräldrarna är associerat med ett större ordförråd
- ☐ SES hos föräldrarna är associerat med barns uttal, men inte deras ordförråd

Totalpoäng: 1

2 Mutation

Vad betyder mutation?

- ☐ En förändring i gener som uppstår hos en individ och inte ärfts
- ☐ En genetisk variant som orsakar sjukdomar
- ☐ En förändring i gener som har gått i arv i flera generationer
- ☐ Att en eller flera gener saknas

Totalpoäng: 1

3 Multipla intelligenser

Enligt en populär teori finns ett antal olika typer av intelligens (multipla intelligenser), till exempel kroppslig, interpersonell och logisk intelligens. Vad skulle du säga om forskningsstödet för den teorin?

- ☐ Teorin ger en bra förklaring till varför vissa barn har svårt för att lära sig i skolan
- ☐ Teorin har svagt stöd i forskningen
- ☐ Teorin har gott stöd i forskningen
- ☐ Teorin har bara undersökts i västerländska samhällen

Totalpoäng: 1

4 Grovmotoriska färdigheter

_ och _ är exempel på grovmotoriska färdigheter

Totalpoäng: 1

- ☐ Gå och prata
- ☐ Skriva och äta själv
- ☐ Använda pincettgrepp och rita med penna
- ☐ Springa och hoppa

5 Tidiga individuella skillnader

Vilket begrepp definieras som, tidigt uppfattade stabila individuella skillnader i emotionell reaktivitet, självreglering och agerande i mötet med andra människor och situationer?

- ☐ Socialt refererande
- ☐ Personlighet
- ☐ Fenotyp
- ☐ Temperament

Totalpoäng: 1

6 Barndomsamnesi

Vad betyder barndomsamnesi?

- ☐ Att barn har svårt att minnas händelser som inte inbegripit starka känslor
- ☐ Att vi i regel inte minns händelser vi varit med om före 5-6 års ålder
- ☐ Att barn har svårt att minnas händelser som väckt starka negativa känslor som skräck och ångest
- ☐ Att vi i regel inte minns händelser vi varit med om före 3-4 års ålder

Totalpoäng: 1

Totalpoäng: 1

7 Vägledande föräldrastil

Antons föräldrar har en vägledande (auktoritativ) föräldrasstil eftersom _____

- ☐ de låter Anton själv bestämma vad han vill göra
- ☐ de uppmuntrar honom att uttrycka sina känslor
- ☐ de ger Anton tydliga regler och uppmuntrar honom att prata med dem
- ☐ de ger Anton strikta regler att följa och kräver att dessa inte ifrågasätts

8 Lära sig gå på pottan

Nico håller på att lära sig att gå på pottan. Nicos pappa ger honom ett klistermärke varje gång han lyckas gå på pottan. Detta illustrerar:

- ☐ operant betingning (operant conditioning)
- ☐ observaionsinlärning (observational learning)
- ☐ klassisk betingning (classical conditioning)
- ☐ trygg anknytning

Totalpoäng: 1

9 Själbiografiskt minne

När barn är omkring tre år gamla brukar de ha något som kallas självbiografiskt minne (autobiographical memory). Vad är det?

- ☐ Minnen av specifika och personligt meningsfulla händelser som man varit med om
- ☐ Minnen av filmer som man har sett
- ☐ Familjens gemensamma berättelser om äldre generationer
- ☐ Minnen för fakta om en själv, till exempel adress och telefonnummer

Totalpoäng: 1

Totalpoäng: 1

10 kromosomavvikelser

Vilket av dessa är exempel på kromosomavvikelse

- ☐ Cystisk fibros
- ☐ Downs syndrom
- ☐ Språkstörning
- ☐ Aspergers syndrom

Totalpoäng: 1

11 Piaget och Erikson

Vilket av följande är ett gemensamt drag i Piagets och Eriksons utvecklingsteorier?

- ☐ Att utvecklingen framför allt drivs av biologiska förändringar inom individen
- ☐ Att utvecklingen framför allt drivs av miljön
- ☐ Att utvecklingen sker i succesiva stadier
- ☐ Att utvecklingen framför allt drivs av kulturella faktorer

Totalpoäng: 1

12 Mobbning och emotionsreglering

Hur hänger förmågan att kontrollera sina känslor (emotionsreglering) samman med mobbing?

- ☐ Svårigheter med att reglera känslor är en riskfaktor för att bli utsatt för mobbing men inte för att mobba
- ☐ Svårigheter med att reglera känslor har inget samband med risken för att mobba eller bli utsatt för mobbing
- ☐ Svårigheter med att reglera känslor är en riskfaktor för att mobba och bli utsatt för mobbing
- ☐ Svårigheter med att reglera känslor är en riskfaktor för att mobba men inte för att bli utsatt för mobbing

Totalpoäng: 1

13 Trygg anknytning

Ungefär hur stor andel av alla barn utvecklar en trygg anknytning?

- ☐ 10 procent
- ☐ 90 procent
- ☐ 60 procent
- ☐ 20 procent

Totalpoäng: 1

14 Klassisk betingning

Hur gamla är barn när de som tidigast kan lära sig genom klassisk betingning?

- ☐ Tio månader
- ☐ Nyfödda
- ☐ Sju månader
- ☐ Två månader

Totalpoäng: 1

15 Emotionell smitta

Vad menas med begreppet emotionell smitta ("emotional contagion") och när kan man som tidigast upptäcka det?

- ☐ Rädslan för att man själv ska må dåligt om man är nära någon som mår dåligt. Vanligt i tonåren.
- ☐ Omedveten känsloreaktion som uppstår när man uppfattar en annans liknande känsla. Märks från födseln.
- ☐ Rädslan för att man själv ska må dåligt om man är nära någon som mår dåligt. Vanligt från 10-årsåldern.
- ☐ Omedveten känsloreaktion som uppstår när man uppfattar en annans liknande känsla. Märks från två års ålder.

Totalpoäng: 1

16 Generationsförändring i IQ

_____ avser generationsförändringen i IQ som anses vara ett resultat av kontextuella faktorer.

- ☐ Carry-over effekten (The Carry-over effect)
- ☐ Flynn-effekten (The Flynn Effect)
- ☐ Teorin om multipel intelligens (Multiple intelligence theory)
- ☐ Triarkisk teori om intelligens (Triarchic theory of intelligence)

Totalpoäng: 1

17 Reaktioner på främling

När en främling plockar upp åtta månader gamla Anton i sitt knä, så börjar Anton att gråta och vrida sig för att komma ner. Vilket vanligt beteende vid den åldern märks hos Anton?

- ☐ Främlingsrädsla
- ☐ Undvikande anknytning
- ☐ Moratorium
- ☐ Separationsångest

Totalpoäng: 1

18 Kön

Vad kallas en mental struktur som organiserar information och föreställningar om kön och vad det är att vara pojke eller flicka?

- ☐ Könnsroll (gender role)
- ☐ Rollindelning
- ☐ Könssidentitet (gender identity)
- ☐ Könsschema (gender schema)

Totalpoäng: 1

19 Modellinläring

Forskare inom området social inläringsteori är intresserade av hur barn lär sig beteenden av andra personer genom att iaktta dem. Vilket av följande påståenden är sant om sådan så kallad modellinläring hos barn

- ☐ Det är lättare att lära sig av en modell att bryta mot normer än att följa dem
- ☐ Det är lättare att lära sig av en kvinnlig än av en manlig modell
- ☐ Det är lättare att lära sig av en modell att följa normer än att bryta dem
- ☐ Det är lättare att lära sig av en manlig än av en kvinnlig modell

Totalpoäng: 1

20 Anknytning hos små barn

Hur kan man mäta anknytning hos barn i åldern 2-4 månader?

- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Strange Situation Procedure
- ☐ Genom att videofilma barnens lek och analysera den med hjälp av AI
- ☐ Vid så tidig ålder kan man bara göra det med formulär som föräldrar besvarar
- ☐ Det kan man inte. Vid den åldern har barn inte utvecklat en anknytningsrelation

Totalpoäng: 1

21 Lek och känsloreglering

Här ser du fyra påståenden om lek och känsloreglering. Ett av dem stämmer INTE. Vilket?

- ☐ Barn som har svårt att reglera sina känslor kan också ha svårt med turtagning i lekar
- ☐ Barn som har svårt att reglera sina känslor brukar inte ha särskilt bra fantasi
- ☐ Barn som har svårt att reglera negativa känslor som ilska och sorg kan ha svårt att hantera att leken inte utvecklas som de vill
- ☐ Barn som har svårt att reglera positiva känslor som glädje kan ha svårt att anpassa sig till andras idéer

Totalpoäng: 1

22 Etologisk anknytningsteori

Enligt etologisk anknytningsteori....

- ☐ Är spädbarns emotionella band till en omvårdare en evolutionärt utvecklad respons som främjar överlevnad
- ☐ Föredrar spädbarn sin mamma framför sin pappa eftersom hon är mest lämpat för uppgiften.
- ☐ Är spädbarnets emotionella band till sin mamma mer avgörande för en trygg anknytningsutveckling än dess relation till sin pappa
- ☐ Är matningen det mest betydande för att barn och omvårdare ska kunna etablera nära emotionella band

Totalpoäng: 1

23 Variation och könsskillnader

Vilket påstående är sant om de flesta könsskillnader hos barn?

- ☐ Variationen bland både pojkar och flickor är större i sociala än i motoriska färdigheter
- ☐ Variationen mellan både pojkar och flickor är större i motoriska än i språkliga färdigheter
- ☐ Skillnaderna mellan könen är större än variationen inom könen
- ☐ Variationerna inom könen är större än skillnaderna mellan könen

Totalpoäng: 1

24 Teckenspråk

Vad är sant om teckenspråk hos döva eller hörselskadade barn?

- ☐ Det är viktigt att lära sig talat språk innan man lär sig teckenspråk
- ☐ Barn som lär sig talat språk genom att läsa på läpparna har en bättre social och kognitiv utveckling

- ☐ Barn som lär sig teckenspråk tidig i livet har bättre kognitiv och social utveckling
- ☐ Det spelar ingen roll för den sociala utvecklingen om döva eller hörselskadade barn lär sig teckenspråk eller inte

Totalpoäng: 1

25 Vygotskij

Vad kännetecknar Vygotskij's teori om barns utveckling?

- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts stor vikt för barns utveckling
- ☐ Förmågan att lära sig språk antas inte vara genetiskt betingad
- ☐ Människan antas ha en medfödd förmåga att lära sig språk
- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts en liten roll för barns utveckling

Totalpoäng: 1

26 Sömn i tonåren

I samband med puberteten förändras många tonåringars sönmönster och sömnbehov. Hur då?

- ☐ De behöver mer sömn än tidigare
- ☐ De behöver mindre sömn än tidigare
- ☐ De blir trötta tidigare under kvällen än tidigare
- ☐ De blir tröttare senare under kvällen och sover därför helst längre på morgonen

Totalpoäng: 1

27 könskonstans

Barn i åldern 3-5 år brukar utveckla något som kallas könskonstans (gender constancy). Vad betyder det?

- ☐ Att barn förstår att det finns biologiska könsskillnader

- ☐ Att barn förstår att man fortsätter vara pojke eller flicka trots yttre förändringar i sådant som kläder och attityder
- ☐ Att barn förstår att omgivningen har olika förväntningar på flickor och pojkar
- ☐ Att barn förstår att deras föräldrar fortsätter att ha samma kön

Totalpoäng: 1

28 Omtyckt av kamrater

Tolvårige Tanner är omtyckt av de flesta av sina klasskamrater. Han spelar hockey, fotboll och basket. Han är lång och muskulös. Dessutom har han redan lite ansiktsbehåring. Tanner är en ganska självsäker pojke. Han upplever troligen _____. sen mognad (late maturation)

- ☐ fördröjd faspreferens (delayed phase preference)
- ☐ tidig mognad (early maturation)
- ☐ interaktion mellan gen och miljö (gene-environment interaction)
- ☐

Totalpoäng: 1

29 Arbetsminne och problemlösning

Hur påverkar arbetsminnets kapacitet barns förmåga att lösa problem?

- ☐ Barn med högre arbetsminneskapacitet kan bearbeta och hålla mer information samtidigt.
- ☐ Arbetsminneskapacitet påverkar bara minnesuppgifter, inte problemlösning.
- ☐ Barn med högre arbetsminneskapacitet har svårare att fokusera på enkla uppgifter eftersom de behöver större utmaningar
- ☐ Arbetsminnet har ingen betydelse för problemlösning.

Totalpoäng: 1

30 Popularitet

Barn i åldern 6-12 år (mellanbarndomen) brukar....

- ☐ Tro att de personer de själva tycker bäst om är de som är mest populära
- ☐ Ha en korrekt uppfattning om vilka som är populärast i klassen
- ☐ Inte bry sig särskilt mycket om vilka som är populära i klassen
- ☐ Nästan aldrig ha samma uppfattning som sina klasskamrater om vilka som är mest populära

Totalpoäng: 1

31 sociodramatisk lek

Sociodramatisk lek (rollek) kan vara viktigt för barn i förskoleåldern eftersom de särskilt lär

- ☐ sig... att utveckla sin motorik
- ☐ att föremål finns kvar även om de inte syns
- ☐ viktiga matematiska färdigheter
- ☐ att uttrycka och förstå känslor

Totalpoäng: 1

32 Enäggstvillingar

Hur stor andel av generna delar monozygota tvillingar (enäggstvillingar)

- ☐ 100 procent
- ☐ 25 procent
- ☐ 75 procent
- ☐ 50 procent

Totalpoäng: 1

33 Kritik mot Bronfenbrenner

Bronfenbrenners ekologiska systemteori har kritiserats. Varför?

- ☐ Den tar inte hänsyn till ojämlikheter i uppväxtvillkor
- ☐ Den tar inte hänsyn till könsskillnadernas betydelse
- ☐ Den ger en alldeles för förenklad bild av människans utveckling
- ☐ Den är så komplex att den är svår att utvärdera vetenskapligt

Totalpoäng: 1

34 Skolor och mobbing

Vad kan skolor och lärare göra för att minska risken för mobbing? Svara med utgångspunkt i kurslitteratur och forskning (maximalt fem poäng)

Skriv in ditt svar här

Teckenf... ▾ | | | ? | | | ? | Σ | ?

Ord: 0/400

Totalpoäng: 5

35 Tonåringars beslutsfattande

Tonåringar har en tendens att fatta mer impulsiva och irrationella beslut än vuxna under vissa omständigheter. Vilka faktorer kan öka risken för sådana beslut? Nämn faktorer inom individen och i kontexten (fem poäng)

Skriv in ditt svar här

Teckenf... ▾

?

?

Σ

?

Ord: 0/450

Totalpoäng: 5

36 Hjärnans utveckling

Beskriv vad a) hjärnplasticitet, b) synapsbeskärning/pruning och c) känsliga perioder i hjärnans utveckling innebär och under vilka perioder dessa äger rum

Skriv in ditt svar här

[illegible]

Totalpoäng: 6

37 Vänskapsrelationer

Beskriv utvecklingen av barns vänskapsrelationer från tidig barndom (ca 2-6 år) till mellanbarndom (ca 6-11 år). Max 6 poäng

Skriv in ditt svar här

[illegible]

Totalpoäng: 6